

Sammelband

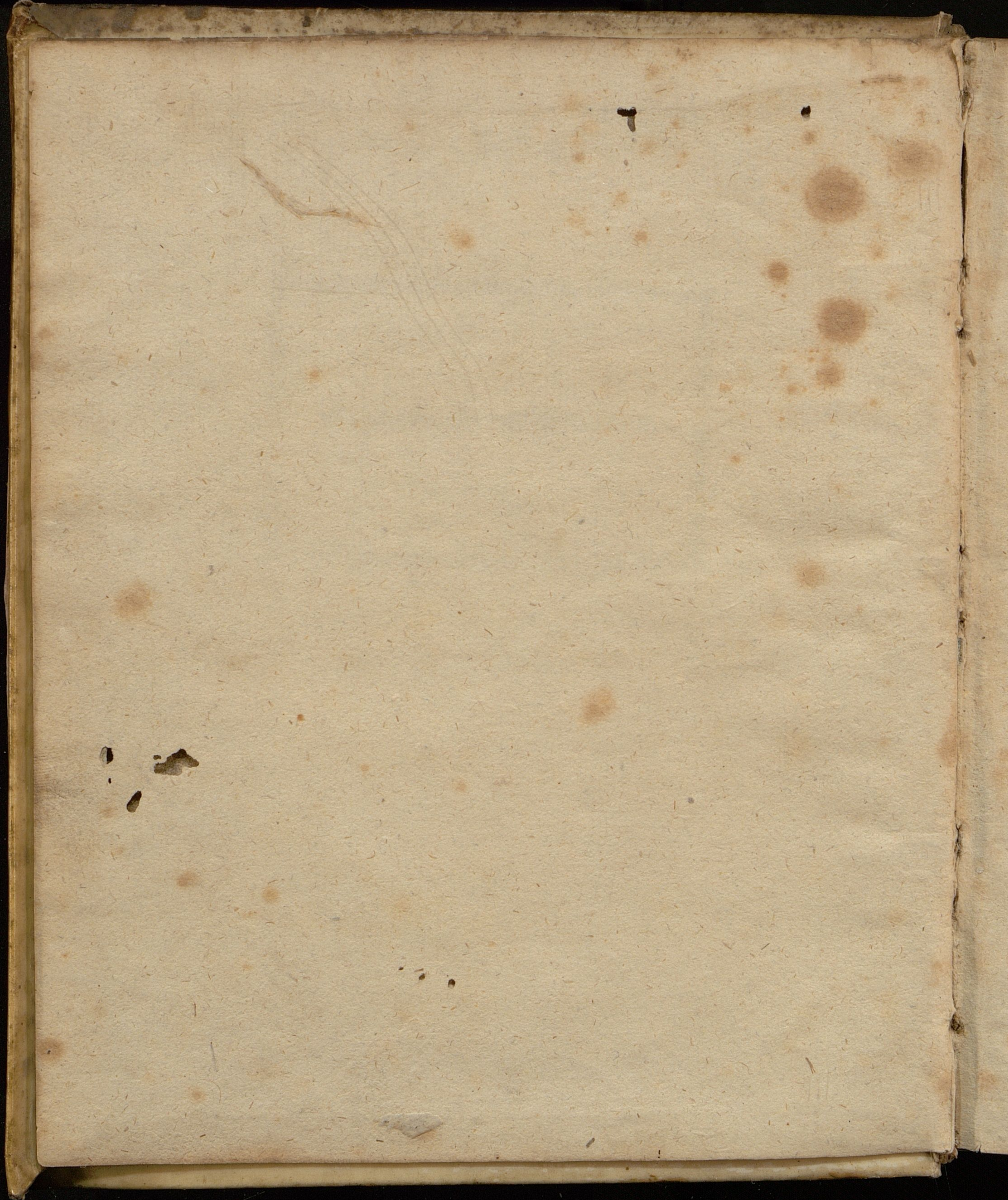
Rubr. XVII. Nro. 3.

Gymnasial - Bibliothek

zu Cöthen.

11

27
DUÆ
ORATIONES,

QUARUM PRIOR

De

CAUSIS DIRITATIS
PESTILENTIÆ,

Jenæ in Panegyri Rectorali, 1680. 5. Augusti,
in Templo:

ALTERA

De

DIRITATIS PESTILENTIÆ
ANTIDOTO,

Jenæ in Templo, in Panegyri Doctorali
1681. 3. Febr.

à

GEORGIO WOLFFGANGO WEDELIO,
Med.D. Theoret. Prof. Publ. Archiatro Saxonico,
S. R. I. Academiae Nat. Curiosorum Adjuncto
d. HERCULES,

habita.

NORIMBERGÆ,

ANNO M. DC. LXXXIII.

ORATIONES.

CAUSAE DIRITATIS

PESTILENTIAE.

Jens in Ramegymnasium, 1808. 2. Augusti

in Templo

M. B. A. N.

DIRITATIS PEPTILENTIAE

ANTIDOTO.

Jens in Templo, in Ramegymnasium

1811. 3. Febr.

Georgio Wolfrango Vindob.

M. D. Theoret. Prof. Publ. Archiatro S. A.

S. A. I. Academiae Nat. Curiosorum Abungo

d. HERCULES

1811.

WORMBESAE

ANNO M. DC. LXXIII

GEORG. WOLFFG. WEDELII

ORATIO

De

CAUSIS DIRITATIS PESTILENTIÆ.

Abula antiquissima est, Prometheus, cum iratus Jupiter ignem abscondisset, ascendisse Minervæ auxilio in cœlum, ibique ferulâ ad curram solis admotâ ignem in terras detulisse. Sane involucris poetarum hæc inclusam esse veritatem & profundam sapientiam una omnium mens est, & ex hac ipsâ elucet, modò missis falsis penitus paulò in nucleum sub cortice latentem inquiramus.

Liceat nobis per Jovem Deum Optimum Maximum, per Prometheus homines ratione præditos, vi ingenii præ omnibus brutis pollentes, per ignem verò febres intelligere, cum primis ardentes & pestilentes, id enim Hippocrati nostro solenne est, *πῦρ* febres notat, ignem microcosmicum.

Deus nec iratus statim fulmina mittit, abscondit ignem, non pœnas æquè infligit meritis; sed nos *cœlum ipsum petimus stultitiâ, neque per nostrum patimur scelus iracunda Jovem ponere fulmina.* Ruimus in perniciem & extorquemus quasi vi pœnas, nolentem lacesimus, invitum cogimus & sollicitamus, donec ignis fraude malâ orbi inferatur.

A 2

Post

ORATIO PRIOR

Post ignem ergò æthereâ domo subductum, macies & nova febrium terris incubuit cohors. Meritò ignis nominatur, febris scilicet, morbus universalis, ut si febrim dixeris, omne morborum genus dixeris. Febri tertia pars hominum moritur, neque ulla tam feralis homini inducta est perniciës. Meritò inquirimus in τὸ θεῖον hoc, seu divinitus in Germaniam immissum malum, pestilentiam, non uno loco strages hæctenus edentem insignes, cum ipsi Ethnici, & inter hos cum primis antiquissimi Medici hoc θεῖον, digitum hunc Dei venerati sint.

Duo verò genera ignis hujus potissimùm sunt, quibus in humanum genus sævitur, nominata divino oraculo *Psal. 91. v. 6.* pestis, quæ in caligine ambulat, & pestis, quæ vastat meridie.

Non me latent interpretum variæ opiniones, aliis omnigenum morborum genus, aliis quamvis noxiam calamitatem in genere, aliis per priorem morbos, quorum causæ latent, intelligentibus, per alteram excidium ab ardore solis, qui multis sit lethalis viatoribus, imò nescio quem dæmonem meridianum, superstitione vel inter medios Christianos durante, non bonum esse eo tempore itinerari, ut quilibet suo solet abundare sensu.

Putaverim, neminem rectiùs id explicare posse, quàm naturæ consultum medicum; saltim, pace Theologorum, analogiæ fidei non repugnabit, si, ut mihi quidem videtur, textui præ aliis omnibus hypothesibus conformiter, per primam intelligamus pestem occultam, insidiosam, quæ necat & serpit longius, nemine advertente, nemine timente, vel minus saltim, seu, ut medico termino dicam, *pestem privatam*, individua-lem; per alteram *pestem manifestam & publicam*, magis horrendam, aperto Marte grassantem.

Ut mens Prophetæ hoc pacto optimè pateat, Deum liberaturum fideles à peste privatâ, quales sunt febres petechiales,
Hunga-

DE CAUSIS DIRITATIS PESTILENTIÆ.

Hungariçæ, sudatoriæ, uno verbo, malignæ dictæ Medicis; & à publicâ quoque, istarum apice, reginâ & præcipuâ, pestilentia. Id ipsum & genio sacræ cumprimis linguæ & cujusvis alterius est convenientissimum, ut meridies notet quod apertum, manifestum, palàm est, tenebræ insidias, occultum, clancularium. Non minus idem substratæ materiæ, de quâ agitur, unicè & solùm quadrat, quod hoc quidem loco latius deducere vel locis è sacrâ scripturâ parallelis confirmare, animus non est.

Constituimus verò *in solenni hâc panegyri* breviter differere DE CAUSIS DIRITATIS PESTILENTIÆ, cur, ut loqui amat scriptura, mille & decem millia hominum hâc pereant. (Quod dum facio, vestram ut commodetis mihi gratiam & affectum, Auditores O. O. H. etiam atque etiam rogitō.)

Verè & eleganter *Pindarus in Isthm. od. 5.* canit:

Χρὴ πᾶν ἔρπον ἢ ἀμακρῶσαι τὸν ἐχθρόν.

Oportet quidlibet faciendo labefactare hostem.

Valet id non solùm in bello, quando hostis arcendus vel pellendus est, qui regionem depopulatur; verùm & de nostro illo hoste, quem dirissimum dicere jure merito decet, quippe qui citra externum occursum affligit corpus, intra mœnia ipsa, imò regiam microcosmi sedem figit, desævit & pessundat universam. Et hunc labefactare oportet quidlibet faciendo.

Quomodo verò resistere quis possit morbo divinitus immisso? quomodo contra ire, eludere & corrigere, quod suppremi Numinis majestas inflixit? Sanè Dei digitum agnoscere in epidemiorum morborum insultu facile est, non tam vulgo hominum, quàm Christianis, quàm Medicis cumprimis. Adhibeas licet generosissima medicamenta, opponas bezoardica, ordines arcana & probata in aliis, frustra sunt omnia; urina bona, pulsus bonus, æger moritur, etiam qui evasurus putabatur.

ORATIO PRIOR

Ut prudentiores longè fuerint Athenienses olim, qui ad
τὸ θεῖον referebant morbum pestilentem, & Hippocrates noster,
 qui tam solenniter id ipsum in morbis veneratur; quàm athei
 illi, qui ad meridianum etiam solèm cœcutiunt, & ad quidvis
 aliud, quàm Deum stragem hanc referre sustinent.

Dirum ergò morbum esse oportet, qui Dei flagellum est;
 pestem si dixeris, morbum dirissimum; à Numine immissum,
 tremendum magis dixeris. Nullus hoc cum comparari potest,
 omnes infra hunc militant.

Sed si à Deo abierimus, in quo vivimus, movemur & su-
 mus, cujusque potissimum irato nutu isthæc obveniunt, &
 cogitemus, quàm subitaneo motu feratur morbus, feriat in-
 cautos, necet non cogitantes, ut prius, quàm se ægrotare sen-
 tiant, moriantur, etiam in plateis, & extra fenestras prospici-
 entes; fieri nequit, quin principia vitalia dirutum eat
 morbus.

Demus, non posse sciri morbi naturam, venenatum ad-
 mittamus, qui in aëre ejusque sale corrupto, ut hætenus puta-
 vimus, seminium agnoscat, extrinseco corporis motore, quis
 non adsequatur vel ab effectu diritatis causam, cur infinita ho-
 minum clades contingat. Nimirum ipsum illud calidum in-
 natum, sanguis, vitæ materia, & humidum radicale, serum
 vitæ pabulum, subruuntur, violentam patiuntur διεχώνιστον,
 unde machinam labasci necessum est, cessare æternum fontem
 & scaturiginem, ut vitalis elidatur spiritus, & motor primus
 anima excutiatur.

Inevitabilis aëris usus est, si ergò infectus fuerit, saltim à
 contagio, si rotando cordi impropportionatus, si maligna, acria,
 salina, corrosiva μιάσματα secum vehat, quis effugere queat
 tantam tyrannidem, nisi à Deo tutelari munitus, ita sanè vi-
 detur, quis jugum excutere? Ubi aër inquinatus, ibi morbus;
 ubi morbus, ibi mors presso insequitur pede.

Generales hæ causæ sunt diritatis pestilentia, nemini non
 notæ,

DE CAUSIS DIRITATIS PESTILENTIÆ.

notæ, à morbi ipsius genio desumptæ. Ut enim à potentissimò & dirissimo hoste non nisi tyrannis, cædes, excidia, clades, vastationes expectandæ sunt; ita quoque vix ullus humano generi obtigit magis capitalis vel Vatinianus hostis.

At, at, alii quoque si non simul & semel, tamen partitis vicibus visendi crudeles dantur morbi. Loquantur id syncoptici, apoplectici, epileptici, edisserant venenis potionati, fateantur vulnerati; mille modi pereundi sunt. Nullus morbus tam blandus, mitis, benignus est, quin interimere hominem queat, vel non attentet solùm. Est in aliis quoque dignus vel manus Dei visenda. Quotidiè morimur, nemine attendente; seriùs ocyùs consumto vel extincto corpore. Quin miseres videas pereundi modos, quàm peste affectis contingit. Quid dirius, quàm dysenteria cruciari? Quid molestius, quàm phthisi, lentâ morte, consumi? Quid crudelius animatam mortem cerni, vel ipsa putrescentia membra?

Ubi virus, ibi virtus, nullum venenum est, cui non antidotum voluerit esse supremum Numen, ipsa venena in humanum subsidium enata, punit Deus & miseretur; & implorari vult, & naturam iuvantem obtulit. Uni morbo mille remedia opposita, quod de peste cum primis & pestiferis morbis verissimum est.

Si caveas, vel viperas pestilentissimâs tractabis, & venena quævis, si non in usum vertere eximium, tamen cavere, vincere, abstinere; in peste verò suggerendo remedio putemus invidam fuisse rerum parentem?

Esse sanè alias quoq; causas immanitatis pestis, præter dictas, omnibus notas, sine dubio est. Refert *Thucydides*, Historicus hæc in parte, tanquam *αὐτόπτης*, medico par habendus, suo tempore alios *ἀμελεία* incuriâ periisse, alios diligenter licet curatos. *Ἀμελεία* causa diritatis pestis est potissima, ut imbellis, si hostem negligas, tantò immaniores edit strages.

Proh Deum immortalem! quàm infiniti homines peste corripuntur & moriuntur, solâ ex negligentia? Ast, inquis, quis

ORATIO PRIOR

quis negligens foret, nemo non timet pestem, eduntur consilia medica & politica, omnia fiunt, quæ avertere hostem hunc publicum & communem queant. Si me audias, magna restat ἀμέλεια, tantoque major, quò minus attenditur.

Negligentia plebeculam, partem majorem hominum, occupat. Negligentia in victu summa est, unde corruptela humorum vitalium spontè fluit; negligentia in amictu, corpus aëri frigido exponitur, australi, matutino, vespertino cœlo, unde promptissima febrium origo. Negligentia in curando & præservando corpore. Nemo sibi timet, quid mirum ergò, si Ucalegon non unus peste abripiatur voto & opinione celerius. Non æstimatur morbus, Hannibal ad portas invitatur, admittitur, non resistitur. Vix adeò inertes & incurios putaveris reperiri homines, ac toto die Medici experiuntur accuratiores.

Turpe illud in bello semper habitum toto die refertur responsum: Non putabam, non putabam. Quantum verò hoc ad diritatem augendam faciat, vix dici, vix concipi potest.

Et hæc sanè ratio non minus attendi debet, quare pestilentiam magis plebs, quàm nobiles, imò & febribus petechialibus ipsis corripiantur, quàm à *Fracastorio* dudum verissimè allata, quoniam arguente, pestilentia potissimum in contagione unius ad alium versatur, minus vitio aëris, ut febres lentilulares, quibus nobiles magis peti statuit, testante idem experientiam, duratis plebejis contra has aëris injurias corporibus. Reverà insons aër est communis, si privatim circa infectos exceperis.

Adde, quod hætenus vix nisi caro pretio reditum est ad sanitatem; caras potiones, pretiosos pulveres, speciosa electuaria solùm hosti opposita, arma, quæ vulgus pauperculum comparare sibi cum non potuerit, capite luendum fuit.

Hinc pestis, quæ Germaniæ hætenus afflixit loca quædam, vix visâ fuit, nisi per mortes plebeculæ sævire, intactis opulen-

ORATIO PRIOR

blandum istum, nexus ille tam amicabilis sanguinis & serri, & animæ hinc atque corporis

Utroque hinc ingravescente malo & pauperes & divites animorum confusio malè habet, adaucto indies publico malo; mortuis dilectis conjugibus, liberis, parentibus; (Vah! quàm cara hæc sunt nomina, quàm pectoribus inscripta, quàm sacra!) conversatione, solatio, alloquio deficiente, templis occlusis, com meatu absumto, ut λοιμός ὄμῃ καὶ λιμός decantatus affligat, fames, inquam, pestis anteambulo, vel pedissequa.

Liceat mihi huc referre quoque publicos illos carceres. Ingenuo homine indignus est locus carcer, mœsto verò, destituto, ægro intolerabilis, quando simul ac quis peste inficitur (initium primum excipio) omnis domus occluditur, ab aëre, aquâ, ut ita loquar, defenditur, ad mortem quasi damnantur Tros Rutulus nullo discrimine. Dicere videbor multis ἀτοπῶς, sed audiant velim unicum testem exceptione majorem, superioris seculi sine clarissimum, *Cratonem*, qui dudum damnavit hanc ipsam occlusionem in *Consil. de peste*; quod, inquit, occlusio domorum nullius usus fuerit, pluribus locis visum est.

Fingamus, Auditores, famam in urbe sine capite oriri, pestem Titii vel Sempronii domum infecisse, spondere au sim, satis observatam domum, satis luctuosam familiam, quam nemo facile salutatum ibit, vel frequentabit.

Exemplo sit Jena nostra, ut Lipsiam, recens exemplum, taceam, nunquam annalibus testibus hîc diriter nimis sævit pestis, ob salubritatem loci, ob præsentiam Medicorum, ob commercium humanum non omne interdictum, ob prudentiam reliquorum, &, quæ primo loco memoranda erat, summam Dei gratiam.

Quid verò de Medicorum fugâ dicam, vel defectu? Profectò ut præsidio ovium ablato, pastore & cane, in rapinam cedere oportet gregem & diritatem experiri luporum; ita fugientibus medicis magis mercenariis, quam φιλανθρώποις, pestis immanissimè sævit, & indies ferocius misellis insultat.

Contra

DE CAUSIS DIRITATIS PESTILENTIÆ.

Contra ea cedere solet & dira esse desinit, si obviam eatur, si principiis tum in genere, tum in individuo quocunque obstes, si cordatè unusquisque ad flammam hanc extinguendam accurrat.

In crastinum differre res serias, curationem, nullibi perniciosius est, quàm in peste. Dies me deficeret, si è contrario velim differere, quantum confirmet universos tum medicorum, tum superiorum præsentia, neglectâ fugâ. Laudamus solum illustrissimum exemplum Serenissimi WILHELMI, Ducis Saxonæ Jul. Cliv. & Mont. &c. pientissimæ memoriæ, Herois incomparabilis, qui peste grassante Vinariensi in urbe ante plura lustra restitit ipse cum totâ aulâ. Restitit, Auditores, & hoc suo exemplo animos subditorum firmavit, ut brevi hinc pelleretur malum.

Si meo res staret iudicio, publico edicto omnibus injungendum foret medicis, ut aut manendi animum sumant, aut maturè rebus pacatis quoque urbe exeant.

Sed Deus O. M. hanc furiam, ignem hunc cœlitus immitti solitum clementer à nobis avertat. Nos interim præter sacras preces omnipotentem flectere potentes Hippocratis commendamus consilium saluberrimum: *μὴ δὲν εἰρήνη, μὴ δὲν ὑπεροπῆν. Nil temerè, nil negligenter.* Hoc antidotum est genuinum, reliquis omnibus jungendum, in hoc signo, si à Deo discesserimus, arcebimus hostem & vincemus.

[Habita Jenæ in Panegyri Rectorali 1680. d. 5. August. in Templo.]

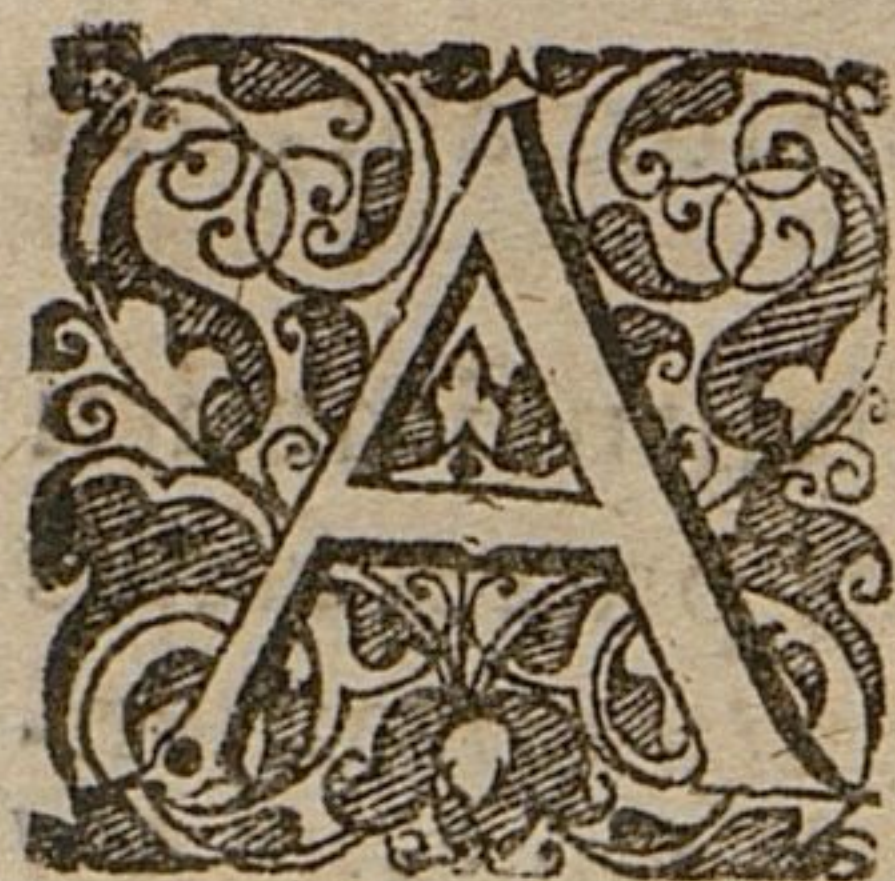
GEORG. WOLFFG. WEDELII,

ORATIO

De

DIRITATIS PESTILENTIÆ

ANTIDOTO.

Antiquissimum est proverbium: λέρνη κακῶν, *lerna malorum*, cui ansam dedit hydra lernæa, ab Hercule dōmitore interempta.

Ut involucra sunt arcanorum fabulæ, unde ad ipsos Ægyptios velut primos parentes referri posse admodum credibile est Philosophiam hanc mysticam; ita operæ pretium facturus videbor, si insigne hoc prudentiæ & fortitudinis specimen inquiram, & clavem porrigam, pro intelligendâ veritate latitante.

Scribitur hydra seu serpens in palude Lernæ lacui proximâ versata, animal maleficum omninò & acutissimo veneno humano generi pestiferum, quippe quæ campestria omnia impetu facto devastaret, & in pecora agrosque vicinos crudelissimè sæviret; multaque habuisse capita, quorum uno reciso priorum numerus è vestigio duplicabatur continuo, nisi quis concisum reliquum colli thyrsus igni statim combussisset.

Lingua

Linquamus aliis suam explicationem, sive hydram multorum capitum fratres multos concordēs statuunt, quorum uno extincto mox plures exurgere visi fuerint, novo ardore, novo apparatu, pugnare parati; sive cum Leone Baptistā Alberto, Architecto Florentino, aquam stagnantem intelligant, quam Hercules perruptis aggeribus partim aliò derivaverit, partim soli exposuerit desiccandam, ut plures non laudemus in diversas partes abeuntes.

Videor mihi audire sciscitantes, quid hæc sibi velint, quò tendat oratio mea, quidque tandem ipse putem. Dicam, quod sentio, Auditores, exponam quid velim, verissima proloquar & genuinum dabo sensum. Hydra Lernæa pestis est.

Hydra ab aqua dicta est, & in palude sedem elegit. In peste infecta est aqua microcosmica, humidum radicale, serum & lymphæ. Hydra venenatissima fuit, unde sagitta eo veneno tincta Chironem propè subito interemerit, quin eundem, quicumque tandem fuerit, ferunt loto vulnere in fluvium derivasse tetrum odorem, diu superstitem. Quodnam venenum cogitari potest gravius peste, quodnam nocentius, & magis se in varia corpora insinuans?

Multiceps fuit hydra, pro uno abscisso capite duo, pro duobus quatuor, & sic porro emittens, quod ipsum duplatae multiplicationis exemplum quantum producat numerum, Arithmetici norunt.

Nullus morbus tam multiplicativus est sui, quam pestilentia, unus alterum, duo quatuor, imò infinitos ex ordine inficit.

Non nisi igne domitore subigi potuit hydra, unde Jolais auriga in consortium gloriæ Herculis venit, qui ex accensa sylvâ propinquâ accensos torres ad hydræ victorem attulit.

ORATIO ALTERA

Fallor, an *Hippocrates* noster ex hujus rei intellectu sylvis accensis pestem à Græciâ abegit?

Tanta est contagii vis, ut eandem vix mente concipere queas, & hodiernum nullum est inventum præsentius antidotum pestis, præter ignem. Omnia alia infra hunc militant, solus hic certum & indubitatum est remedium.

Constituimus in solenni hâc panegyri pro temporis ratione **DE DIRITATIS PESTILENTIÆ ANTIDOTO** disquirere, quod dum facio, Auditores, vestram mihi benevolentiam abundè promitto vel eo confisus, quod breviter dicturum me affirmare queam.

Inter præcipuas causas diritatis pestis referri meretur, quod morbus sit seminalis & ex uno in aliud corpus grassetur. Semen Chemicis est res apta multiplicari in infinitum, id verò exemplo pestis est quàm verissimum.

Corporale quidem est luis hujus venenum, quod non tam in aëre dispersum *μίσματα* haurienda mortalibus exhibuerit; seminale tamen est, unde fermento, vel sali volatili comparatur, sui diffusivis, in corpore licet viscoso irretitum.

Fomes feminium putredo est, seu calidum & humidum, illud actuans, rarefaciens, expandens; hoc recipiens, vehens & diducens. Hinc corpori applicatum, mole etiam minimum à calore nativo rarefit, sive per os in vitalia admittatur, sive cuti adhæreat, & per glandularum spiracula irradiet lympham, mox tinctura morbosa impertitur corpori, & pestis arcem microcosmi occupat, vel impedit.

Generatur nempe hydra ex feminio & venenum conceptum virus suum exerit, ut nisi maturè contra eas, subruatur archeus. Visum hoc fuit per experientiam elapsis his temporibus & anno vertente, transportato feminio lues transplantata est de urbe in urbem, nec mediis locis æquè tactis, de loco
in

DE DIRITATIS PESTILENTIÆ ANTIDOTO.

in locum, de domo in domum, de corpore in corpus, fertili admodum sed tristi simul propagine.

Quid miri itaque fuerit, in angustis domibus, arcto contentos spatio Libitinam iteratis funeribus exviventium abripuisse coetu, & vires acquisivisse eundo contagium, unde strages edita est infinita, orbatis domibus, labantibus promiscuè utriusque sexûs, cujuscunque sortis & ætatis hominibus. Hos terror morti aptavit, illos timor, istos temeritas, omnes conversatio, & seminii receptio.

Tam sævo morbo non resisti posse una omnium vox est, qui illam de facie hydram non nôrunt, unde in fugâ ferè una salus quæritur à ditioribus, reliquis quasi in rapinam datis. Videas tamen & illos servari, modò non incauti hamo capiantur. Retundenda est diritas magis, quàm fugienda.

Si igni in lucidam ex ardescenti flammam terga obvertas, continuo succendiculo ulterius vagatur, absumens palatia, destruens urbes, & solo æquans domos prius cultas, ut nil nisi atrata vastitas reliqua maneat. Sin aqua apportetur, ventus arceatur, vicinæ domus defendantur, vel disjiciantur quoque, ne pars sincera trahatur, expirat, vimque suam & feritatem reusam amittit.

Eadem in pestis diritate tollendâ ratio est. Seminium extinguendum est, ne utiquam fovendum, sed quomodo, iniquies, hoc opus, hic labor fuerit. Facilis res est, orientem extinguere flammam, ut facilius fuit unum caput hydræ Lernææ detruncare, quàm ubi mirum quantum ad aucta fuissent.

Principiis obsta, serò medicina paratur,

Cum mala (semina pestis) per longas invalueremoras.

Non dicemus, quæ nostris his temporibus evenerint, haud dubiè extinguendo malo, si maturè hic illic obviam fuisset itum, & prius, quàm in viscera urbis grassatum penitus fuerit, opposita debita media. Blandimur sæpè ipsi nobis, quod-
que

ORATIO ALTERA

que optamus & desideramus verum credimus, delusi interim opinione gravius.

Peccant in hoc non tantum Medici ipsi aliquando, & horum iudicio stans magistratus; verum & ipsi incolæ; Generale plebis vitium est incuria sui & publici, inde verò nidus struitur malignitati, inde mirum quantum provehitur veneni vis & Seminarium.

In mentem subit illustrissimum exemplum Reipublicæ Venetæ. Anno superioris seculi septuagesimo sexto æstate siccissimâ & æstus magnitudine intolerabili pestis post hominum memoriam gravissima urbem invasit. Latitabat primitus pestilens virus, specie malignarum febrium ludens; Medici Veneti pestem agnoscunt, & profitentur. Veriti urbis juxta commerciorum periculum sapientissimi Proceres accersunt Professores Patavinos. Hi consultare, judicare & pestem negare; illi affirmare. Deciso relicto arbitrato magistratus rati habetur sententia negativa Patavinorum, pristino relinquuntur omnia statu, quæ ad sopiendam luem facerent, negliguntur, donec strages insecuta gravior confunderet Patavinos, & serò sapere Phryges doceret,

Sin cogitemus, quantum per veneficia importunissima pestis promota sæpe fuerit per pestes quasdam hominum morte alienâ gaudentium; si quanta pars vitiosâ diætâ sibi ipsi nefariam pestem machinetur, verum illud *Tullii* deprehendemus, nullam tam detestabilem pestem esse, quæ non homini ab homine nascatur.

Contra ea verò vitari quidem tam accuratè non potuit, quin hinc illinc palans sive per ipsos infectos, vel nescios, sive per merces, vestimenta, aditas hæreditates seminium efferretur, velut scintillis jactis, in magnum ignem exarsuris; attamen providâ curâ tum vicinorum, tum magistratus delictum fuit incendium, in centro suo detentum, extinctumque
ne

DE DIRITATIS PESTILENTIÆ ANTIDOTO.

ne latius serperet. Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet.

Vidimus hujus rei exempla, Auditores, in urbibus vicinis aliquot & pagis, ubi non nisi unus vel alter, correptus morbo, fato functus est; non nisi unâ alteraque domo infectâ, non nisi paucis diebus totâ absolutâ morbi fabulâ.

Quod fuit remedium tam exquisitum? seminii extirpationo. Quæ panacæa, quæ antidotus? separatio utilis ab inutili, sani ab infecto, lustratio domuum, aquâ & igne; lustratio hominum debitis medicaminibus.

Fragilitas humani corporis remedium efflagitat & celestis beneficii naturâ consentiente componi. Non omnis enim valetudo medendi patitur tarditatem. Si in quocunque id valet corpore, sibi relicto, multò magis id locum obtinet, ubi omnium interest, ubi periculum in morâ est, nullibi breviorè quàm in peste.

Calamitas sæpè disciplina virtutis est; à nocentibus & juvantibus enata succrevit medicina. Hinc prudentiâ mediante superatum venenum cavere didicere, & vincere, extincto unicè seminio.

Sunt inter Recentiores, qui, *Kirchero* præeunte, animam putredinem pro causâ pestis agnoverunt, tam luculentum seminium nullâ aptiore mechanicâ vel simili comparare scientes. Res verò eodem recidit, seminium extinguendum est. Omnes huc collimant Medicorum filii, licet diversum sentire videantur.

Commercia itaque vitanda fuerint, non omnia in unum, sed cum infestis domibus & personis, eâ moderatione, quâ par est, ne humana societas, quod contra naturam est, tollatur.

Quid enim aliud, ut cum *D. Cypriano* loquamur, quàm pestis illa & lues, quæ horribilis & feralis videtur, explorat justitiam

ORATIO ALTERA

stitiam singulorum, & mentes humani generis examinat? An infirmis serviant sani, an propinqui cognatos piè diligant, ac misereantur fervorum languentium domini, an deprecantes ægros non deserant Medici, an feroces violentiam suam comprimant, an rapaces avaritiæ furentis insatiabilem semper ardorem vel metu mortis extinguant, an cervicem flectant superbi, an audaciam leniant improbi, an pereuntibus charis vel sic aliquid divites largiantur & donent, sine hærede morituri?

Videamur vicinos nostros, multi perière, verum est, Dei flagello hoc tacti, magis tamen, imò soli ferè, qui exterminium seminarii distulerunt magis, quàm procurarunt, soli propè commerciis & conversatione non abstinentes, uno conclavi detenti sibi non caverunt satis. Plurima pars superest, qui cum *Tullio* dicere queunt; De loco nunc quidem abiit pestilentia, sed quamdiu fuit, me non attigit. Fuga quidem inter præcipua habetur pestis remedia, nam procul à Jove, procul à fulmine; dicere tamen ausim, satius egisse, quibus stabili manentibus loco cura stetit in extinguendo seminio; qui que redière hinc incidisse in Scyllam, Charybdim vitare volentes.

Quantum enim obstetricentur seminio huic affectus animi tristiores, & turbatus archeus, humanam cogitationem superat.

Qui fugit locum, omnia sua rapinæ morbi relinquit; qui fugit commercia cum ægrotis, omniaque genera portatilium, quæ seminium transferre consueverunt, tutiùs meo arbitratu degit, Deo O. M. confusus.

Suffecerit, providè se suosque gerere, ne nidum in domo extruat malum. Silentio involvemus ab igne petita præsidia, tanquam seminum deletoria, aliaque à Medicorum filiis procuratione & præcautione præcepta vehiculo seminii corri-

DE DIRITATIS PESTILENTIÆ ANTIDOTO.

corrigeno debita. Aëris est, quem haurimus, vector miasmatum, cujusignis purgatorium est & destructor seminum.

Infectus hic ubique vitandus non in universum, neque enim tot seminia quenquam vivum relictura essent, quanta aër capit, commune vitæ pabulum, sed locis circa ægros definitis, tantò cautius hauriendus, quò præsentius lædere novit.

Ast ipsum corpus nostrum defendendum & tutandum est. Domum aliam alia incendio aptiorem esse fatemur, quidni in corpore illam differentiam agnoscamus? Videas hos perire, quos sanissimos putes, alios evadere, quos morituros vel citiùs inficiendos credideris.

Si à Deo discesserimus, sanè corporum dispositio plurimum huc confert ad irritandam & pessundandam morbi diritatem. Venenum pestis in aurâ corporali sedet, & fermentatur familiariùs propter symbolum humanum, ubi virus hinc producit virus, juxta prioris veneni normam, fermentum & seminium. Fac resistere corpus, & pestis diritas expirabit; hic murus aheneus esto, non reperiri in corpore nidum, nullâ pallefcere culpâ & labe intus conceptâ, vel per dietam acquisita viscera.

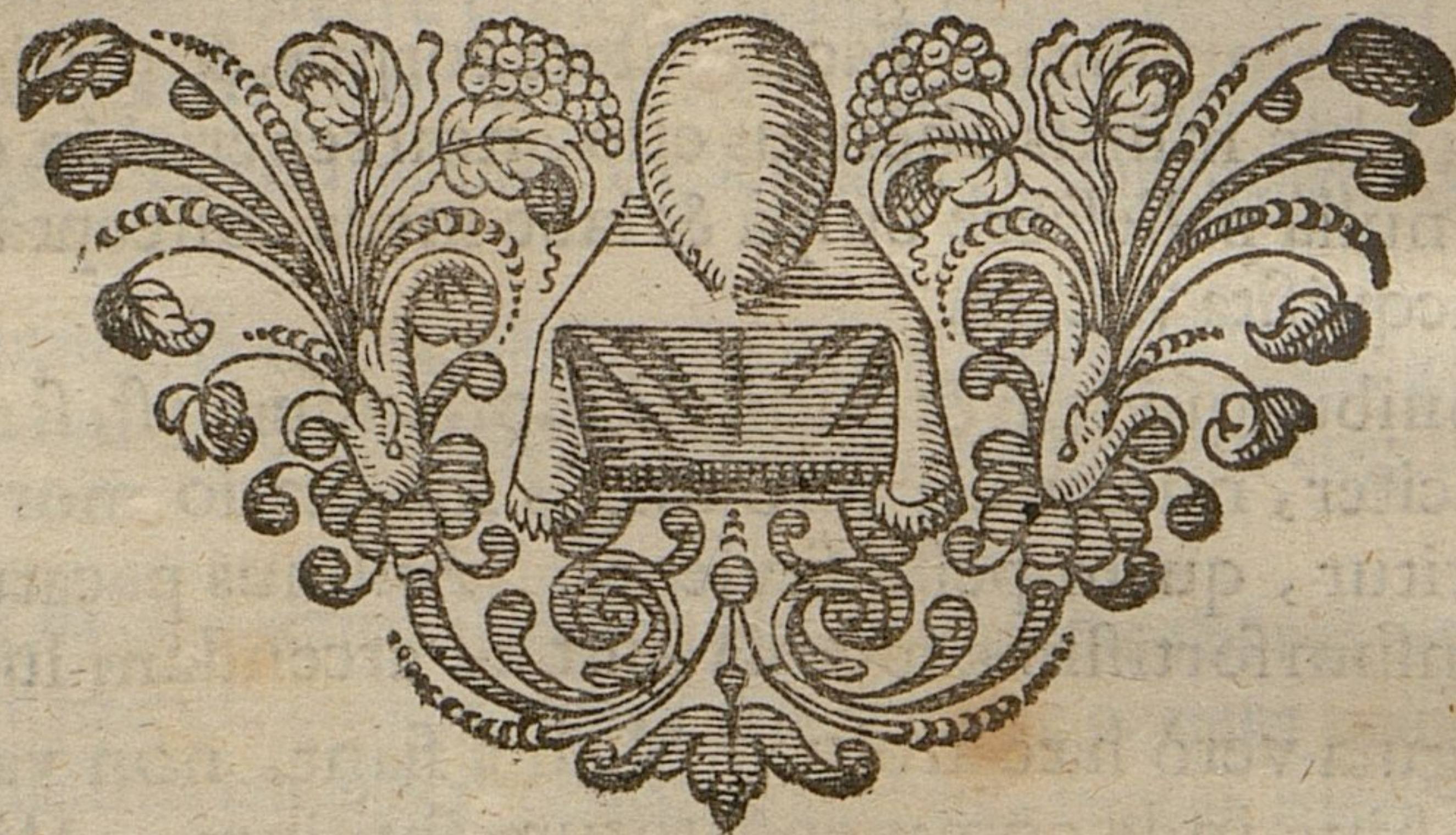
Omnibus quidem & quotidie moriendum est, si moriendum feliciter, nunquam verò magis meditatio mortis valet & requiritur, quàm peste sæviente. Animus pacatus, corpus defensum fortissima mœnia sunt ad arcendam luem.

Singula verò hæc arbitrio Medici fiant, non vanâ persuasione hinc inde commendatorum futilium. Mirari subit, quosdam in urinâ potâ quærere subsidium, ut lenius dicamus, alios in aliis. Quid profuerit sordes pro cibis apponere, ex culinâ cloacam facere, & quod averfatur & proscripta natura, in Palladium corporis adsciscere. Meliora prostant, præservativi pulveres, liquores bezoardici, balsami-

ORAT. ALTERA DE DIRIT. PESTIL. ANTIDOTO.

ci, etiam odore suo seminio omni adverſa, ut videmus arceri muscas aliaque infecta, folius spiritus vel olei terebinthinæ odore asperſo. Odoranda balsama antiloemica, aceta bezoardica, suffimenta quæcunque, cum primis foetida, penetrantiora, inuſti fonticuli, ad fluxile reddendum ſerum, ne hydræ naturam concipiat, paludem in glandulis vel hinc illinc efformando. Quid enim aliud ſunt bubones, quàm glandularum tumores, à lymphâ vitiatâ, acri ſubſiſtente? quid carbunculi, quàm tumores à ſanguine venenoso certis locis *scilicet* indepto? In uno igitur ſeminio, iſtorum omnium matre, extirpando unica conſiſtat hydræ peſtilentis curatio.

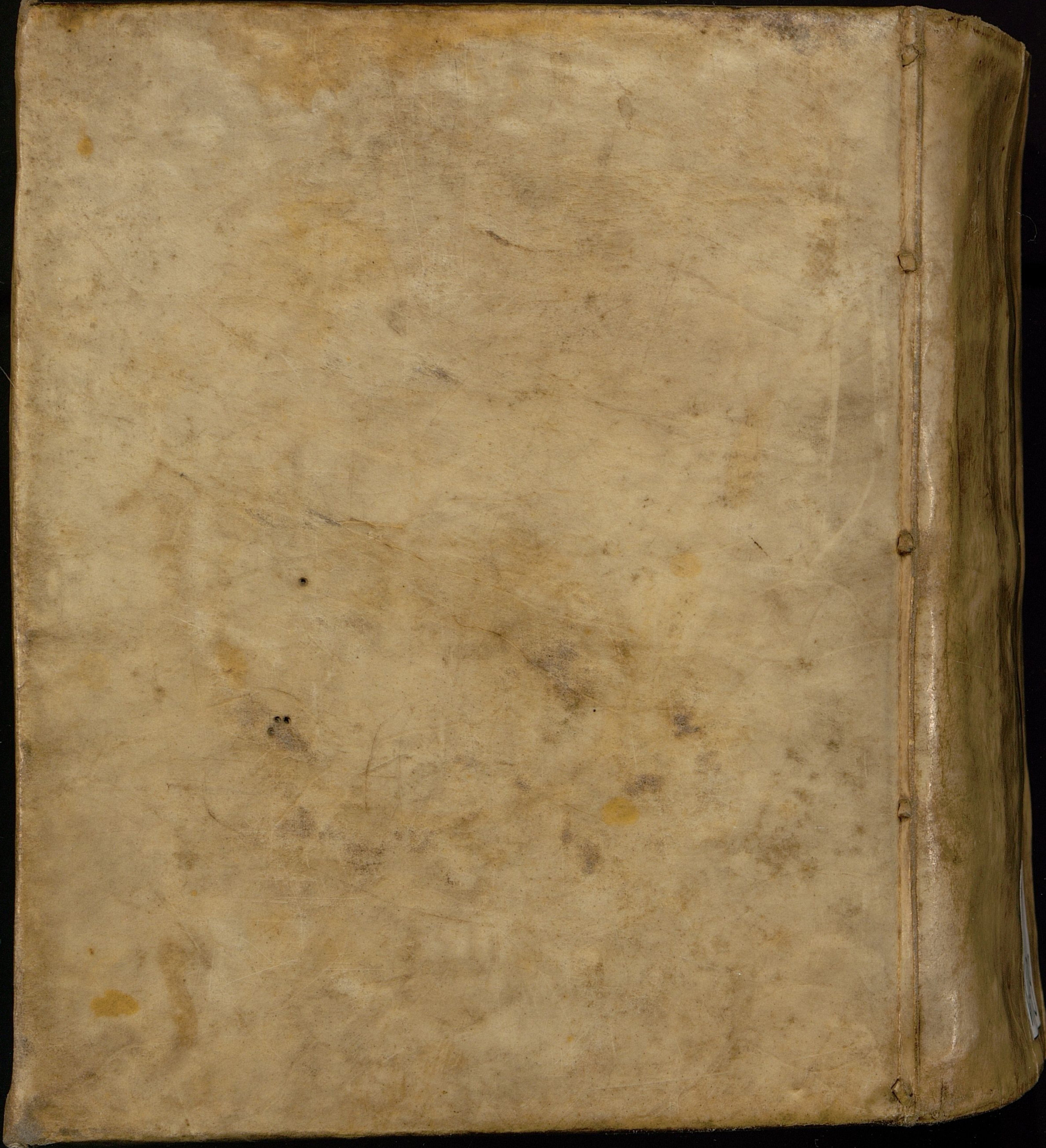
[Habita Jenæ in Templo, in Panegyri Doctorali 1681. d. 3. Februar.]

W 739 (2, 1-3)

X2609982

VD 17

27

DUÆ
ORATIONES,
QUARUM PRIOR

De
CAUSIS DIRITATIS
PESTILENTIÆ,

Jenæ in Panegyri Rectorali, 1680. 5. Augusti,
in Templo:
ALTERA

De
DIRITATIS PESTILENTIÆ
ANTIDOTO,

Jenæ in Templo, in Panegyri Doctorali
1681. 3. Febr.

à
GEORGIO WOLFFGANGO WEDELIO,
Med.D. Theoret. Prof. Publ. Archiatro Saxonico,
S. R. I. Academia Nat. Curiosorum Adjuncto
d. HERCULES,

habita.

NORIMBERGÆ,
ANNO M. DC. LXXXIII.

